

MOCIÓ DEL GRUP BADIA EN COMÚ SOBRE EL TANCAMENT DEFINITIU DEL CIE DE BARCELONA

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Després d'anys de treball permanent per part de diferents organitzacions de defensa de Drets Humans i de protecció dels drets de les persones migrants, s'ha aconseguit visibilitzar la realitat dels Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) i denunciar l'opacitat i impunitat que els envolta.

El darrer any a Catalunya, i a la majoria de municipis del nostre país, s'ha fet un pas endavant en relació a la conscienciació i sensibilització de la ciutadania i també les institucions sobre l'existència del Centre d'Internament de Barcelona: són un bon exemple les mocions presentades als ajuntaments que s'adherien i sumaven a la iniciativa de tancament del CIE, el procés que es va iniciar al Parlament de Catalunya i que va concloure amb l'aprovació d'una moció pel Ple en la que, entre altres assumptes, s'instava al Ministeri de l'Interior a iniciar un procés per a tancar amb la major brevetat possible el CIE de Barcelona; així com també les darreres mobilitzacions davant del centre.

Fruit d'aquest treball es presenta avui aquest text a l'Ajuntament de Badia del Vallès amb l'objectiu de seguir avançant cap a un canvi de paradigma en les polítiques de migració i estrangeria, que comporti deixar d'entendre la immigració com un problema per passar a concebre'l com un dret i com un fenomen social complex i consubstancial a qualsevol sistema social de qualsevol època històrica. Amb aquest propòsit és una primera passa fonamental, reclamar fermament el tancament dels CIE. El marc normatiu actual de la UE obliga a l'Estat a expulsar o regularitzar a les persones que es troben en situació irregular. Així s'estableix, en efecte, a la Directiva 2008/115/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 16 de desembre de 2008, relativa a normes i procediments comuns als Estats membres pel retorn de nacionals de tercers països en situació irregular (BOE num. 348, de 24 de desembre de 2008), coneguda com Directiva de Retorn.

Però l'article 15.1 d'aquesta mateixa norma, quan regula l'internament previ a l'expulsió, per una part, exigeix que s'adoptin «amb eficàcia altres mesures suficients de caràcter menys coercitiu»; i, per una altra banda, disposa de caràcter potestatiu, en establir que «els Estats membres podran mantenir internats als nacionals de tercers països que siguin objecte de procediment de retorn». Per tant, si bé és possible, no és en cap cas obligatori que l'Estat espanyol o qualsevol altre estat de la UE compti amb un CIE. Amb respecte escrupolós a la legislació europea vigent, demà, amb majoria social i voluntat política, es poden tancar tots els CIE immediatament. Aquesta possibilitat esdevé una obligació, quan es constata (1) que els CIE resulten ineficients i innecessaris des del punt de vista de la funció que els ha estat encomanada; i (2) que als CIE es vulneren els drets més bàsics de les persones internes.

1. Tot i els termes de l'actual política migratòria (que, no obstant, segons s'ha indicat, s'hauria de reconsiderar), els CIE resulten ineficients i innecessaris. Del

total de persones internades al 2014, 7340 segons dades del Ministeri de l'Interior, tan sols 3483 persones van ser efectivament expulsades, el que suposa un 47% del total. La majoria de persones que pateixen el brutal internament, per tant, son posades en llibertat, i no expulsades. Les dades, per tant, demostren que la mesura s'empra de manera abusiva, internant indegudament persones que per sé no són expulsables, i per altra banda, resulta ineficaç. Per tant, sense modificar els objectius i principis de les polítiques d'estrangeria, es podrien tancar els CIE amb caràcter immediat i l'impacte als fluxos migratoris seria pràcticament inexistent.

A tot això es suma la conveniència de tenir en compte els alts costos que s'estan destinant a la detenció, internament i deportació de les persones migrants. El Ministeri de l'Interior ha reconegut una despesa de 8.8 milions d'euros anuals destinats a la gestió dels CIE, als quals s'han de sumar els 11.985.600 euros pressupostats a l'any actual per la execució de vols macro de deportació. El cost mitjà per persona internada, tot i que no hi ha dades públiques, se situa en 100 euros diaris, sense comptar el cost de les infraestructures.

Una despesa sens dubte excessiva per les finalitats preteses.

2. Però la raó fonamental per exigir el tancament dels CIE es que, al marge de que la seva pròpia existència podria considerar-se contraria als Drets Humans, com així ho confirmen diverses sentències del Tribunal Europeu del Drets Humans (TEDH), en que es reconeix que determinades condicions d'internament vulneren l'article 3 del CEDH (prohibició de la tortura o maltractaments o tractes inhumans o degradants), resulta provat que en aquests centres es vulneren sistemàticament els drets més bàsics de les persones internes. Les vulneracions, tal i com ha reconegut el propi Govern espanyol, no han cessat amb l'aprovació del reglament 162/2014, pel qual es regula el reglament de funcionament i règim interior dels Centres d'Internament d'Estrangers aprovat pel Reial Decret el 14 de març de 2014 (BOE num. 64 del 15 de març de 2014). El Reglament no ha comportat cap tipus de millora en la garantia dels drets de les persones internes, entre d'altres motius, perquè no ha limitat el propi marge d'arbitrarietat atribuït als directors dels CIE, i perquè ha fet cas omís d'aspectes essencials que havien tractat de garantir les resolucions dels diferents Jutges de Control.

Els CIE constitueixen espais opacs als quals no es garanteixen adequadament drets tan bàsics com la salut física i psicològica, la educació o la identitat; però tampoc drets fonamentals com són el dret a la vida personal i familiar, a la intimitat, a la integritat física, a l'accés a la justícia, o fins i tot a la pròpia vida. Les persones privades de llibertat a un CIE, però també les del seu entorn -família, amistats- pateixen una situació personal extremadament dolorosa. I aquest patiment, com també altres vulneracions de drets, són més greus encara en el cas de les dones. Com afirma l'Associació per la Prevenció de la Tortura, les dones s'enfronten a una major vulnerabilitat i risc que els homes. S'ha provat que, entre les dones tancades als CIE, hi ha embarassades, víctimes de tràfic,

possibles sol·licitants de protecció internacional, o mares que, en ser expulsades, deixaran a Espanya els seus fills i filles. També és important destacar que als CIE es continua internant a persones amb malalties físiques i psíquiques greus, reduint les possibilitats de rebre atenció mèdica especialitzada i continuar amb els tractaments. En aquest punt, no podem oblidar a Mohamed Abagui, Idrissa Dialo i Aramis Manukyan, que van morir al CIE de Barcelona entre el 2010 i el 2013. Finalment, no podem obviar la connexió que existeix entre l'ús de controls policials basats en perfils ètnics, els vols de deportació i la pràctica d'expulsions sense les garanties jurídiques adequades, tant des de les comissaries com des dels CIE.

En primer lloc, els controls basats en perfils ètnics són il·legítims, discriminatoris, racistes i injustos, vulneren els drets fonamentals, atempten contra la dignitat, contra el dret a la lliure circulació i incompleixen els criteris fixats a la legalitat vigent, soscant els principis de l'Estat de Dret. A més, generen un imaginari estigmatitzador que relaciona migració i delinqüència, presentant la població migrada com malfactors i enemics, sempre sota sospita, el que origina xenofòbia i racisme social; reforçant també la sensació d'inseguretat i provoca una alarma social fabricada artificialment, degradant la convivència i la cohesió social als barris.

Per una altra part, als vols de deportació no es garanteixen els drets fonamentals de les persones deportades. La prova més evident és que el Protocol de Deportació del Ministeri de l'Interior, de 2007, autoritza a la sedació forçosa de les persones que seran deportades, així com la seva immobilització amb brides, cordes o manilles, quan no amb camises de força. Finalment, també interessa posar de manifest l'ús, cada cop més generalitzat, de les expulsions des de comissaria (expulsions exprés), sent aquest un mecanisme que limita severament les garanties processals. Aquest tipus d'expulsió genera una forta indefensió, entre altres coses perquè no sempre és possible l'assistència lletrada durant la detenció, perquè el breu termini de temps del que es disposa pot vulnerar la tutela judicial efectiva (at. 24.1 CE) i perquè no es realitza una valoració individual de les circumstàncies particulars de les persones. En definitiva, resulta imprescindible entendre que el procediment d'expulsió forçosa exigeix, en tot cas, al menys defensa lletrada i revisió jurisdiccional de la pròpia ordre d'expulsió (que ha pogut ser dictada anys enrere).

L'Ajuntament, en la seva condició d'institució més propera a la ciutadania, ha de posicionar-se contra aquestes i qualsevol altra pràctica o legislació que vulneri drets protegits pel Dret Internacional dels Drets Humans, per la Constitució Espanyola i per l'Estatut de Catalunya. Certament, els ajuntaments i ens locals, en tant que espais polítics de proximitat a la ciutadania i les institucions, ha de fomentar el desenvolupament de la democràcia i la igualtat en l'exercici dels drets, per la qual cosa, tenint en compte els principis de proximitat i subsidiarietat, ha de reclamar la garantia dels principis i drets constitucionals i internacionals.

Per tant, amb els antecedents descrits, el grup de Badia en Comú presenta al Ple de l'ajuntament els següents ACORDS:

1. Manifestar el compromís de l'Ajuntament en treballar per l'eradicació del racisme a la ciutat i per garantir la igualtat de drets i oportunitats per tots els seus ciutadans i ciutadanes.
2. Manifestar el compromís d'emprendre mesures municipals en base a la legalitat i competències existents, amb l'objectiu de garantir que cap persona sigui identificada i detinguda per qüestions racials i privada de llibertat pel sol fet de trobar-se en situació administrativa irregular. En base a això es comunicarà als diferents cossos policials que actuen a la ciutat, de manera escrita i mitjançant els organismes de coordinació existents, la oposició d'aquest Ajuntament a la identificació basada en el perfil racial, la detenció i trasllat del CIE de cap veí o veïna del municipi.
3. Instar al Govern de l'Estat espanyol a que iniciï un procés que condueixi al tancament dels Centres d'Internament d'Estrangers; i a que, en concret, insti al Govern a que no es reobri el CIE de Barcelona, que ha tancat durant 3 mesos per obres.
4. Instar al Govern espanyol a que cessin les deportacions expres, mitjançant les quals la policia deporta veïns i veïnes de la ciutat sota un règim de detenció de 72 hores, sense previ avís i, en molts casos, sense cap tipus d'assistència lletrada. Tanmateix, instar a que s'efectuï un desplegament normatiu de mesures cautelars alternatives a l'internament i a les expulsions exprés .
5. Instar al Ministeri de l'Interior per a que derogui, per vulnerar els drets fonamentals dels veïns i veïnes del municipi, el Protocol de Deportació de la Policia Nacional de 2007, que permet, entre d'altres mesures vulneradores de drets, la sedació forçosa, la immobilització mitjançant camises de força, brides o corretges de les persones que seran deportades.
6. Instar al Ministeri de l'Interior a que no es realitzin deportacions en vols col·lectius, en tant que s'ha constatat un gran nombre de situacions de vulneració de drets, tant al procediment que s'empra per completar les places de cada aeronau, com als propis vols.

Badia del Vallès, 13 de juliol de 2016

Grup municipal Badia en Comú